

2005
Nr 8

LÄKI
METSÄ!

KELLEKS PAULA
SAADA TAHAB

VÄIKE
PUUKS

TALLINNA LASTE
ÜHETAHEJUTUD

TROOPIKA
SINU KODUS

NELI
KARLSSONIT KORRAGA

Läki metsa!

Mine metsa! Nii ütles vanarahvas, kui keegi udujuttu rääkis või muidu rumalat nalja tegi. Mine metsa oma jutuga! See muidugi ei tähendanud, et päris metsa põlati või kardeti. Või et sinna minna ei julgetud. Vanarahvas tundis end metsas koduselt, sest ta teadis, kuidas seal käituda. Kuhu minna ja kus olla. Kus olid paremad marja- ja seenekohad, kust jõekäärust kõige parem kala püüda.

Oli ka nii, et mõnda metsa peeti pühaks. Püha metsa kutsuti hiieks. Meie esivanemad uskusid, et hiiepuudes elavad esivanemate hinged või jumalad. Kunagi oli oma hiis või midagi samatähenduslikku igal külal. Olid tähtsamad hiied, mida pidas omaks mitu küla, olid sellised, mis tähtsad kihelkonnale ja sellisedki, mis pühad veel enamale rahvale.

Tänaseks on paljud hiied hävitatud, sest inimeste arusaamine maailmast on muutunud. Kuid siin-seal on mõned hiiemetsad siiski säilinud. Ja on ka inimesi, kes hiiemetsade eest hoolitsevad ning neid maharaiujate eest kaitsevad. Mets on ju ajast aega olnud Eestimaa rikkuseks. Eriti tänapäeval, kus puutumata loodust aina vähem alles jääb.

Mõnd asja peab metsa minnes aga küll meeles pidama. Näiteks seda, et metsa minnes tuleb auto metsaservale jätta. Või et metsas ei lärmata, ei kuulata valjuhääset raadiot ega jäeta metsast lahkudes maha prügihunnikuid. On ju mets koduks paljudele loomadele-lindudele. Ja inimesel ei ole mingit õigust nende elu tülikaks muuta. Läki metsa!

TÄHEKE

Puu on metsas

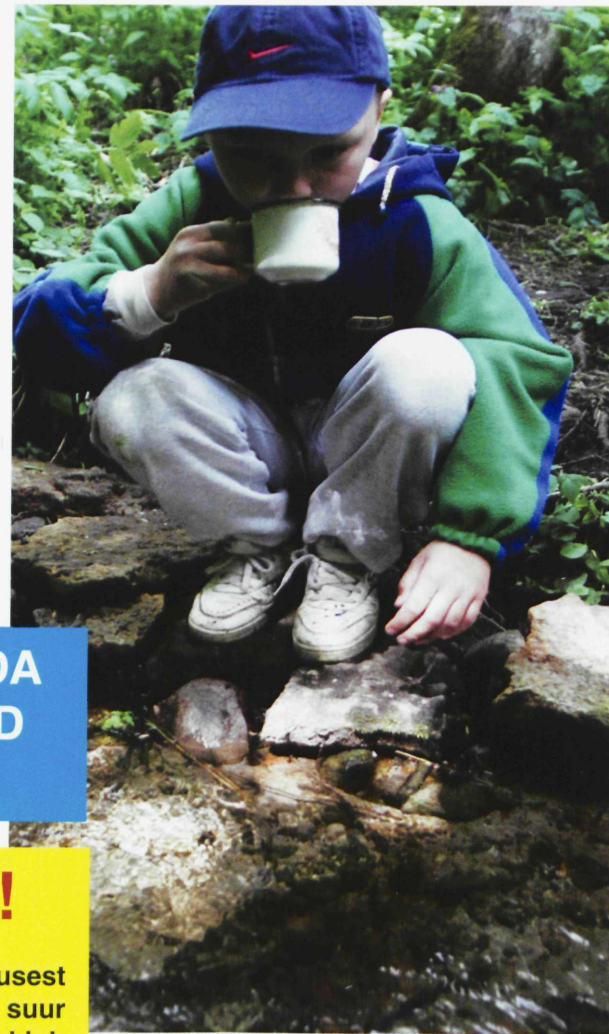
Mets on üks vahva koht, kus lapsed võivad igal aastaajal midagi huvitavat ette võtta.

Kevadel ja suvel saab seal lilli noppida, linnulaulu kuulata, onni ehitada või lihtsalt piknikut pidada ning sügisel on vahva seeni ja marju korjata. Talvel on metsas mõnus hoopis suusatada.

Aga mis siis saab, kui sa äkki märkad, et ainult suured puud on ümberringi ning koduteed ega emmet-issit ei paista enam kusagilt? Oled eksinud! Mida teha?

Metsa minnes pane selga eredavärvilised riided. Nendega paistad sa juba kaugele. Kindlasti pane pähe müts!

Pista tasku vile ja mõned karamellkommid! Need on väikesed asjad, kuid eksimisel on neist palju abi.

KOLM KULDREEGLIT, MIDA PEAD TEADMA, KUI OLED METSA EKSINUD

1. KALLISTA PUUD!

Kui märkad, et oled eksinud, otsi enda lähedusest suur puu ja kallista teda. Puu on metsas sinu suur sõber. Ta on vana ja tugev, temaga koos on sul julgem olla.

Ära ise koduteed otsima hakka. Ole oma sõbra juures niikaua, kuni suured inimesed su üles leiavad.

Neil piltidel näeme Uhtna põhikooli õpilasi paari aasta tagusel ekskursioonil Tammealuse ehk Samma hiidu külastamas. Hiis asub Virumaal Samma külas, Pada jõe ürgoru kõrgel liivasel kaldapealsel.

Pildistanud RAIGO PAJULA, Eesti Päevaleht

iga lapse sõber

2. OLE NÄHTAV JA KUULDAV!

Et suured inimesed su kergemini üles leiaksid, seo puu okste külge midagi värvilist, mida sa leiad kas taskust (taskurätt, kommi-paberid) või maast.

Pea meeles, et kolm on ohu märk. Joonista rajale kolm kriipsu või pane teele kõrvuti kolm oksa. Võta taskust vile ja vilista kolm korda järjest. Nii võid teha iga natukese aja tagant.

3. HOIA SOOJUST!

Kuigi algul võib metsas päris soe olla, ära võta riideid seljast ja müts hoida kindlasti peas.

Märgade riiete ja jalanõudega hakkab kiiresti külm. Sellepärast ära tee jalgu märjaks. Kui vihma sadama hakkab, poe peitu tiheda puu või põõsa alla.

Nüüd on hea, kui leiad taskust mõne karamellkommi. See aitab näljanäpistuse vastu ja teeb tuju paremaks.

*Täheke tänab avaldamisloa eest ajalehe Sakala lastelehte Tiritamm, kus need nõuanded ilmusid 30.oktoobril 2004.

PEA MEELES, ET SUURED INIMESED TEEVAD KÕIK SELLEKS, ET SIND HÄSTI RUTTU ÜLES LEITAKS!

JAAN RANNAP

KRAADIKLAAS

Kruusamäe talu saunaköögis käis hoidiste valmistamine. Kuidas kokad teavad, kas kompotid-mahlad on küllaldaselt kuumutamist saanud? Eks ikka temperatuuri mõõtmisega.

„Poisid, tooge toast riulilt kraadiklaas!”

Naispere jalust kaugemale käsutatud Timo ja Tõnu pühkisid minema. Üks elumaja eesukse, teine tagaukse suunas. Toas riuli ees põrgati kokku. Timo sai kraadiklaasi ühe otsa pihku, Tõnu rabas teisest otsast kinni.

Kraadiklaas oli küünrapikkune.* Sellega oli kõigi Kruusamäe laste beebieas vannivee soojust mõõdetud.

„Mina viin!”

„Mina ise viin!”

Kumbki ei andnud järele. Jõuga sikutada ei julgetud. Ikkagi õrn asi. Niisiis seisti.

„Vaata, liikuma hakkas!”

Liikujaks oli elavhõbedasammas, mis kraadiklaasitorus edasi nihkus.

„Hii! Ta mõõdab sinu soojust!”

Eks muidugi. Kraadiklaasi alumine ots oli Timo peos.

„Kui soe sa oled?”

Natuke pidi ootama. Viimaks jäi hõbejas sambake paigale.

„Kolmkümmend kuus kraadi,” oli Timo uhke.

„Mõõdame nüüd minu soojust.”

Sellega oli tegemist. Kumbki ei olnud nõus kraadiklaasi küljest kätt ära võtma. Asjast saadi üle niiviisi, et kinnihoidvad peod libistati kraadiklaasi keskele. Siis sai Tõnu teise peo klaastoru alumise otsa ümber suruda. Seal see helkiv aine oli, mis soojaga ülespoole kerkis.

„Minu soojus on ka kolmkümmend kuus kraadi.”

Kraadiklaas kahe mehe hoitud, hakati mahla-kuumutajate juurde minema.

Mutt oli kesköuel jälle möllanud. Väikeste kuhilate rida lookles vinka-vonka lillepeenrast välja.

„Vaatame, kui soe muti kodu on,” tuli Timo-le äkki mõte. Mullakuhi lükati laiali. Selle alt läks

muti eluruumidesse auk, kuhu kraadiklaasi sai torgata.

Elavhõbedasammas hakkas nüüd langema. Vennad põlvitasid murule ja uurisid termomeetrit. Viisteist kraadi said mõlemad tulemuseks.

„Päris soe elu seal maa all,” imestas Tõnu.

„Päike kütab,” ütles Timo.

„Talvel ei küta, siis on külmem,” arvas Tõnu.

„Talvel on ju lumi, see hoiab sooja,” leidis

Timo muttide elu ka talvel mõnusa olevat. Ta oleks muttide elu üle veel arutanud, aga Tõnu-le tuli meelde:

„Kuule, ema ootab kraadiklaasi!”

Soojamõõduriist endiselt kahevahel, vantsid vennikesed sauna.

„Teid oodates võib sammal selga kasvada,” oli ema pahane. Kompotipurgid seisid laual reas, kaaned peale keeratud. Kaksikud asetasisid kraadiklaasi süüdaslikult nende kõrvale.

„Kuidas te teadsite, et kuumus on õige?” uuris Timo.

„Emme keelega proovis, venivillem!” nähvas kokaabiliseks olnud õeke.

Joonistanud TIINA M. REINSALU

*1 küünar on umbes pool meetrit

SIIRI LAIDLA

Väike lugeja

EMA RAAMATU TÕI POEST.
OLE AINULT MEES JA LOE!

UHKE PILT ON KAANE PEAL,
AGA MIS ON KIRJAS SEAL?

TÄHED PILLA-PALLA SEGI.
KES NEED KÜLL NII RASKED TEGI?!

VEERIB SUU JA VAATAB SILM,
VARSTI SELGE TÄHEILM.

SELGE TÄHEILM ON HEA –
NII SAAB PEAGI TARGAKS PEA!

TIINA TOOTSI

Trammisõit

RATATAA JA RATATAA,
ELLU SÕIDAB TRAMMIGA.
RATATAA JA RATATAA
SÕIDAB OMA EMAGA.

TRAMM SEE RÖÖPAID MÖÖDA TÕTTAB,
SOOVIJAJD TA SÕITMA VÕTAB.
REISIJATEL VAJA MINNA
SIIA-SINNA SUURES LINNAS.

AGA ELLU JA TA EMA?
TURULE JU LÄEVAD NEMAD.
MARJU TOOVAD SUURE NOOSI,
KODUS KEEDAVAD NEIST MOOSI.

TIINA TOOTSI

Jonnijuurikas

KES ÜTLEKS, KES OLEKS NII TARK JA PAI,
KUIS LAPSESSA JONNIJUURIKAS SAI?
KÕIK LAPSELE ÕPETAVAD VAID HEAD,
KUIS PAHANDUST OSKAB, KUIS JONNIDA TEAB?

KUI TEHA ON VAJA, NOH, NÄITUSEKS NII,
SIIS LAPS TAHAB TEHA JUST TEISITI.
MIS SEST, ET PÄRAST ON PEAS VALUS MUHK
VÕI SÕOMATA JÄTTES TAL NÄPISTAB KÕHT.

OI, KÜLL JONNIJUURIKAS VINTSUTAB LAST,
EI MISKIT HEAD POLE LOOTA KÜLL TAST.
KUI OTSAST SAAKS KINNI, TEIST SIKUTAKS,
TIRIKS VÄLJA JA KUIVAMA RIPUTAKS.

KUIVALT JUURIKAS KASVADA KÜLL EI SAAKS
JA LAPS MUUTUB SESTPEALE TÄIESTI HEAKS.

Ära viska pudelit ära, tee hoopis hoiupörsas!

Vaja läheb:

- 1 limpsi või veepudel
- 5 pudelikorki
- värvilist paberit
- liimi, kääre

Küsi ema või isa käest
tühi limpsipudel ja lõigake pudeli küljele paraja suurusega pilu.
Sealt on hea raha sisse torgata.

Joonista värvilisele
paberile musta
vildikaga pörsa saba,
silmad, suu ja
kõrvad. Lõika need
välja ja kleebi pudeli
külge!

Pörsa ninaks pane
pudelikork. Joonista sellele
vildikaga ninaaugud!

Jaigadeks liimi 4 pudelikorki.

Pörsa sisse kogu raha, mis teiste limpsipudelite eest poes tagasi saad!

AINO PERVIK

PAULA

tulevikuplaanid

gasugused inimesed küsisid tih-
ti Paula käest:

„Kelleks sa hakkad, kui suu-
reks kasvad?“

Küsis näiteks juuksur, kes lõikas
Paula juukseid.

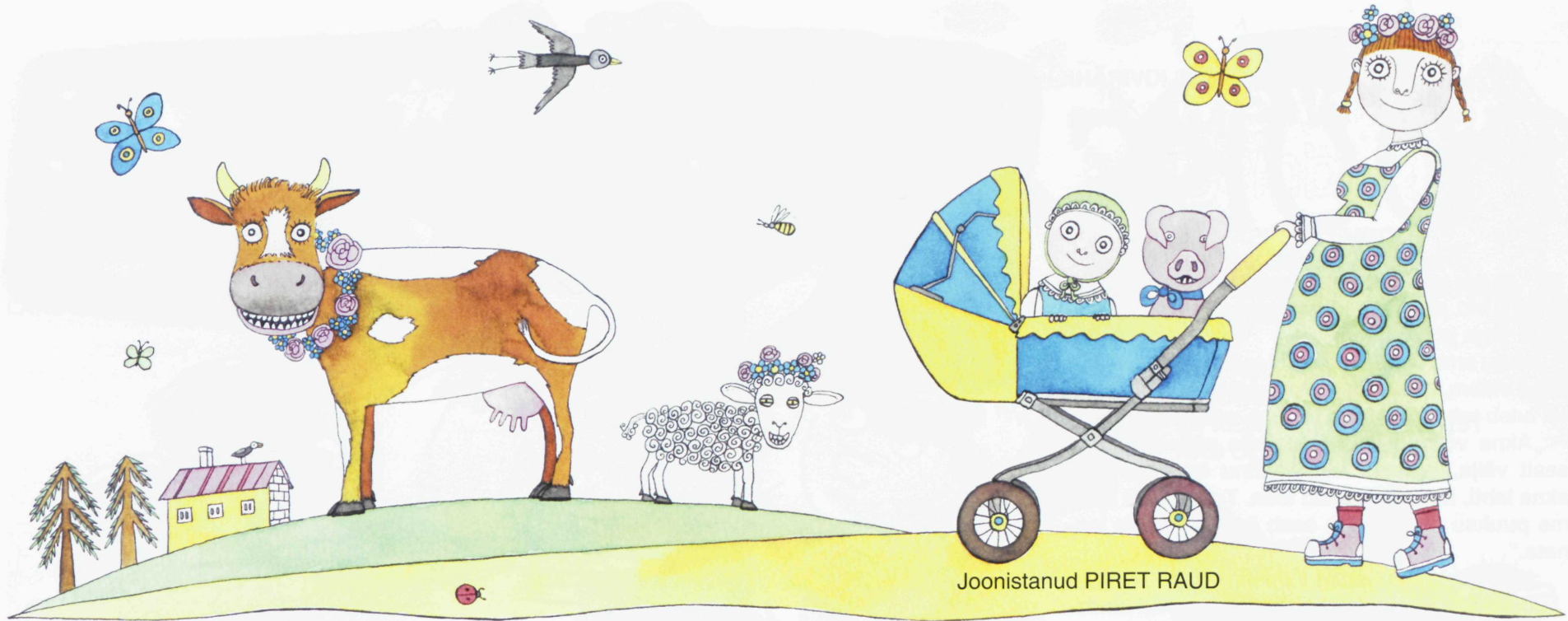
Küsis näiteks emme vana koo-
liõde, kes šoppas ostukeskuses.
Ema ja Paula passisid ostukesku-
ses Paulale talvesaapaid.

Küsis isegi üks täiesti võõras va-
natädi, kes istus rongis. Paula pere
sõitis just selle rongiga tädi Maari-
ka ja onu Peedu juurest koju.

Küsimus ise oli äärmiselt tüütu.
Sellele küsimusele oli võimatu täit-
sa ausalt vastata. Kunagi ei tead-
nud, mis juhtub. Näiteks juuksu-
ritädi hakkas hirmsasti naerma.
Juuksuritädi hüüdis üle kogu juuk-
surisalongi, et Paula hakkab peeni-
keseks preiliks. Aga niiviisi ütles
isa kord ühe ilusa tädi kohta. Isa
ütles:

„On see alles üks peenike prei-
li!“

Tädi trügis Paula vana kodu
poes järjekorras ette. Tädi ostis
pudeli paljast vett. Tädil oli tulipu-
nane auto ja tulipunane kleit. Tädil
olid jalas õudselts kõrge kontsa-
ga täiesti läbipaistvad kingad. Isa
ütles, et nendega ei saa keegi autot
juhtida. Aga Paula meelest olid tädi
kingad lõpp ilusad.

Mis sellest, et need tuli rooli taga jalast ära võtta. Võis ju vabalt võtta.

Siis oli Paula veel väike. Nüüd Paula teadis, mida peenike preili tähendab. Peenike preili öeldakse siis, kui keegi on ennast liiga üles ehtinud. Ja kui ta on veel pirtsakas ka.

Pärast Paula enam igapähele augsalt ei vastanudki.

Tulevikuplaane oli Paulal palju. Paula ei osanud otsustada, kelleks ta suurena hakkab. Paula tahtis teha igasuguseid asju.

Näiteks kui nad olid külas tädi Maarikal ja onu Peedul, siis tahtis Paula kindlalt hakata taluperenaiseks.

Onu Peedu ja tädi Maarika pidasid maal talu. Neil oli maaõhk ja maapiim. Neil olid oma mets ja

oma mustikad ja oma jõulupuud. Neil olid koduloomad: lehmad, lambad, sead. Koer ja kass. Neil olid kodulinnud: kanad, haned, kalkunid. Kalkunid ja haned olid kurjad. Sead jälle olid kole porised. Sead ei olnud üldse nii kenad kui pildiraamatus. Näiteks kolme põrsakese ja hundi raamatus on põrsad ju hästi armsad. Pärilised sead olid hoopis teist moodi. Paula meelest olid pärilised sead täiesti valed. Oma sigu kavatses Paula igatahes korralikult vannitama hakata.

Tuli välja, et taluperenaine pidi kogu aeg talu pidama.

Ometi tahtis Paula teha vahet ka midagi muud. Paula tahtis olla näiteks kuulus laulja. Paula tahtis eurovisiooni lauluvõistluse võitjaks hakata. Võitja saab kõigile oma maad tutvustada. Siin

oli pahasti jälle see, et mõni laulja ei saanud üldse punkte. Niisuguseks lauljaks hakata polnud mingit mõtet. Kuid alguses polnud ju teada, kes punkte saab.

Võib-olla oli mõtet hakata hoopis arvutiinimeseks.

Arvutiinimesel pole vaja minna kooli ja õppida. Kõik on ju arvutis olemas.

Arvutiinimesel pole vaja minna poodi ega teha süüa. Söögi eest hoolitsevad arvutiga külmkapp ja arvutiga pliit.

Arvutiinimesel pole vaja pesta pesu ega minna juuksuri juurde. Pesu peseb arvutiga pesumasin. Kuidas juukselõikus hakkab arvutiga käima, seda Paula veel täpselt ei teadnud. Selle mõtlebki just Paula ise välja! Igatahes arvuti ei küsi, kelleks Paula tahab saada. Arvutil

on programm sees. Programmis on ainult see jutt, mida Paula tahab rääkida.

Tegelikult on muidugi kohutavalt igav, kui arvuti kõik ära teeb. Inimesel ei ole üldse mitte midagi teha. Inimene ei liiguta sõrmegi. Inimene lihtsalt pikutab diivanil ja sööb šokolaadi. Millekski muuks pole inimest enam vajagi.

See Paulale ei meeldinud. Šokolaad muidugi meeldis. Paljas pikutamine ei meeldinud. Paula tahtis, et tal oleks ikka midagi teha ka. Paula tahtiski hakata niisuguseks inimeseks, keda on öudselt vaja. Näiteks emmeks. Ükski arvuti ei saa olla korralik emme. Arvuti head-öödmusi pole küll mingi musi.

Kuid sellest ei olnud mõtet kellelegi rääkida.

Väike PUUKS

ANDRUS KIVIRÄHK

Mikk ja Villem olid lasteaias. Nad mängisid parajasti klotsidega, kui Mikk korraga puuksu tegi.

„Minu ema ütleb, et toas ei tohi puuksu lasta,” ütles Villem. „Puuksule ei meeldi toas olla. Puuksu tuleb teha õues, siis ta saab vabalt lennata.”

„Akna võib ju lahti teha, siis pääseb puuks sealst välja,” vastas Mikk. „Minu isa teeb alati akna lahti, kui ma puuksu teen. Ta ütleb, et laseme puuksu õue, siis ta saab ära kuu peale lennata.”

„Kuu peale?” imestas Villem.

„Jah, kuu peale. Isa ütleb, et puuksud lendavad kõik kuu peale. Seal on nende linn.”

„Aga mina arvasin, et puuksud muutuvad pilvedeks,” ütles Villem.

„Ei muutu,” raputas Mikk pead. „Puuksud on kõik kosmonaudid. Ja nad on ju nähtamatud, aga pilved on valged. Puuksud lähevad ikka kuu peale, isa rääkis nii.”

Villem uskus Mikku ega hakanud vaidlema. Küll aga sekkus poiste jutuajamisse Veroonika. Ta oli suur ja jäme tüdruk, ümmargused prillid ees.

„Aga mina ei tee üldse puuksu,” ütles ta tähtsalt. „Kui puuks tahab välja tulla, siis mina ei lase. Hoian teda oma kõhus kinni.”

„Sa hoiad siis ju puuksu vangis!” erutus Mikk. „Nii ei tohi! Puuks tahab kuu peale lennata. Tema sõbrad on kõik juba seal ja ootavad teda.”

„Oodaku pealegi,” vastas Veroonika. „Mina ei lase teda ikkagi välja.”

„Sa oled loll!” hüüdis Mikk. „Me räägime kasvatajale ära!”

„Katsuge ainult!” ütles Veroonika ähvardavalt. „Ma näpistan teid, kui te kaebama lähete!”

Veroonika oli poistest peajagu pikem ja väga tugev. Mikk ja Villem ei julgenud enam midagi öelda. Aga kui jõudis kätte lõunauinaku aeg, ei suutnud nad magama jääda. Nad olid mures. Vaene väike puuks, kes peab Veroonika pimedas kõhus vaevlema! Seda ei saanud niimoodi jätta.

„Tule, Villem!” sosistas Mikk.

Poisid ronisid vaikselt voodist välja ja hiilisid Veroonika sängi juurde. Veroonika magas ja tema kõht korises.

„Kuuled, kuidas puuks nutab ja appi hüüab!” sosistas Villem.

„Ta on Veroonika kõhus vangis,” ütles Mikk. „Tahab kuu peale pääseda, aga ei saa. Kuri tüdruk hoiab teda kinni.”

„Kas me saame teda aidata?” ahastas Villem.

„Proovime!”

Mikk tõi mängunurgast väikese labida ja vajutas sellega ettevaatlikult Veroonika kõhu peale. Kostis vaikne puuks.

„Ta on vaba!” juubeldas Villem. Poisid jooksid akna juurde ja kiskusid selle lahti.

„Head teed!” hüüdsid nad. „Jõua ilusasti kuu peale!”

WIMBERG

Ärtu emand peast läks segi

ÄRTU EMAND PEAST LÄKS SEGI –
KÖÖKI LÄKS JA TORDI TEGI.
AGA ÄRTU SOLDAT PAHA
LÄKS JA AJAS TORDI MAHA.

WIMBERG

Ballaad kuningast ja pirukast

KUNINGALE PIRUKAT KORD
TEHTI LINNULIHAST,
PIRUKASSE SISSE PANDI
NELIKÜMMEND TIHAST.

LAUDA JÕUDES LINNUD KOHE
LAULU LAHTI LASID,
VÕIMUKANDJA SÕOGISU
ÄRA PELETASID.

KUNINGAS SIIS TAHAKAMBRI
LUGEMA LÄKS RAHA.
KUNINGANNA NAERIS RÕDUL,
KUKKUS TOOLILT MAHA.

MIDA PRINTSESS TEGI AIAS,
SEDA EI TEA MINA,
TIHANE KUID LÄKS JA TONKSAS
TALLE VASTU NINA.

Joonistanud HEIKI ERNITS

WIMBERG

Me vapper Lembitu

ME VAPPER LEMBITU
KORD KOGUS SÕJAVÄE –
NAD MARSSISID JA MARSSISID
JA TEE VIIS ÜLE MÄE.

NAD ALLES OLID SIIN
JA PÄRAST JUBA SEAL –
JA KESET MÄKKERONIMIST
NAD OLID POOLE PEAL.

WIMBERG

Ööbik köögis

KULEN: ÖÖBIK KÖÖGIS ÖÖGIB,
KURJA VANNUB, ROPPU RÕÖGIB.
KÜSIN: “MIS SA, ÖÖBIK, ÖÖGID?”
VASTAB: “SEST ON SAASTAD SÕÖGID!”

ÜHETÄHEJUTUD

SANDER POTISEPP

Muti maja

Ühetähejutt on jutt, kus kõik sõnad algavad sama tähega. Tallinna keskraamatukogu korraldas tänavu kevadel ühetähejuttude kirjutamise võistluse. Võistlusele esitati 589 tööd ja selles osales 26 Tallinna kooli.

Nooremas vanuserühmas (7–10 a.) võitis esikoha Lilleküla gümnaasiumi õpilane Birgit Kreitsberg jutuga "Megamoodne mutike". Teise koha sai Kristin Plomberg Tallinna Tehnikagümnaasiumist jutuga "Pörsas püherdamas". Noorema vanuserühma kolmanda koha pälvis Kuristiku

gümnaasiumi õpilase Rait Veldermanni jutt "Tulnukapüha".

Vanema vanuserühma (11–14 a.) parima jutukirjutaja tiitli sai Tallinna ühisgümnaasiumi õpilane Jaanek Madar, kes eelistas jutukirjutamisele ühe tähega algavaid luuletusi; teise koha pälvis Rahumäe põhikooli õpilane Triin Alliksoo jutuga "Kuulake kõik!". Kolmanda koha vääriliseks kuulutati Rocca al Mare kooli õpilase Sander Potisepa ühetähejutt "Muti maja".

Täheke avaldab mõned auhinnatööd.

Muti maja maksis miljard. Mutt muutus maksuvõimetuks. Murelik mutt mõtles maalimisega maja maksmist majandada. Must mutt maalis, maalis maale. Maalid meeldisid metsaelanikele. Mutt müüs metsas megalt maale!

Maalide müügist muutus mutt maksuvõime- liseks meheks. Mutt mõlgutas mõtteid maksu- dest mööda minna. Maksuamet mõnitas müha- kat mutti. „Mõni mure,” mõtles mutt, „maalin mõne maali maksuametile!”

Maksuametile meeldis muti mõte. Mõeldud, maalitud, maksud makstud.

KRISTIN PLOMBERG

Pörsas püherdamas

Pisike pörsas püherdas poris. Pahane part piilus pörsa püherdamist pealt.

„Pese puhtaks, pörsas,” pääksus part.

Pörsas porises pardi pääksumise peale:

”Poris püherdada polegi paha. Proovi!”

Part põrnitses pörsast põlglikult.

Part paterdas pääksudes pöösaste poole.

Pörsas püherdas poriloigus, pritsis pori pähe.

Part pääksus pöösastes.

Pörsad peavadki poris püherdama. Pardid peavadki pääksuma.

Joonistanud VIIVE NOOR

TRIIN ALLIKSOO

Kuulake kõik!

Kõrgesse koopasse kogunesid karud, kes kavatsesid kokku koguda kõik karude kuningriigi kristallid.

Kokku kogutud kalliskivid kavatseti kaaluda kuningriigi kauneima kullast kaaluga. Kristallid kaalusid kokku kuussada kuuskümmend kuus kilogrammi.

Karude kuningriigi kuningas käskis kaunid kivid kärutada kärudega karude koopa kaugeimasse kambriisse, kuhu keegi kunagi kogus kartuleid, kaalikaid kui ka kapsaid.

Kärutamine kulges kenasti. Kristallid kuhjati korralikult keldrisse kokku. Kõik kiirgas kaunit. Karud kallistasid kõvasti kõiki kaasalööjaid.

Kella kaheksaks küpsetas kokk kuhja kohupiimakooke, kallas kollasele kandikule, keetis ka kohvi. Kõik kugistasid kokka kiites. Kookide kugistamisest kannatasid kolm kõhna karu kuuse kõrval kükitades kõhukrampi. Kutsuti kiirabi. Kuumakottidega kõhtu kattes kadus kange kõhukramp kiiresti. Kummaline küll!

Kurjade kiskjate kartuses kästi koobas kindlasti korralikult kaitsta, kuna kallihinnalised kristallid kipuvad kergesti kaduma.

Karud kavatsevad kunagi katta kuningakoja katuse kirevate kalliskividega. Kus küll kohata kunstnikku, kes kavandaks katusele kaunid kujundid? Kes küll koostaks kavandi? Kas keegi karude kuningriigist? Kas kaugest kunstikoolist? Karud kinnitaksid kõik kristallid kohmakate käppadega, kuid kindlalt katuse külge. Küll kunagi kiirgaks kuningriik kenasti.

JAANEK MADAR

Kukeke kosis kaasakest

KUKEKE KOSIS KAASAKEST
KENA, KAUNIST KANAKEST
KUI KANA KUKKE KAUGELT KAES
KOHE KÕRGEKS KASVAS KAEL
KAS KOHE KOJU KOSILANE
KAMBRI KALLIS KÜLALINE
KUI KÜKITAVAD KÜÜNIS KOOS
KÕIK KAAGUTAVAD KANDLEHOOS

JAANEK MADAR

Kullerkupp

KOLLANE KULLERKUPP KINGUL KASVAB.
KASTE KULLANE KOSUTAB, KASTAB
KÜBARAT KIIGUTAB, KEHA KÕIGUTAB
KAELA KARASTAB, KÄSI KARISTAB
KUST KULLERKUPUL KULLANE
KROON, KALLISKIVIDEST
KÄEVÕRUD, KENADEST
KIIRTEST KIHARAD –
KAS KUU KANDIS KULLAKOORMAID
KASED KARDA
KURED KIVE?
KES KAUNISTAS KÕIGEGA KULLERKUPPU
KOLLAKAT, KULLAST KULLERKUPPU?

KRISTJAN TALI

Troopika minu kodus

Spiraalse kojaga teod Kristjani akvaariumist

Üha sagedamini on inimestel kodus troopilised lemmikud. Troopiliste lemmikute all mõeldakse tavaliselt madusid ja teisi roomajaid. Kuid täiesti vabalt võib ka kodus pidada ämblikke ja muid putukaid, poolahvilisi, vesilikke ja muid põnevaid loomi.

Enne kodulooma soetamist pead olema kindel, et tead tema kohta piisavalt palju ja et sul on võimalus talle sobivaid tingimusi pakkuda. Meele teeb kurvaks see, kuidas mõned inimesed näiteks kalu valivad – kalad jagatakse punasteks, sinisteks ja kollasteks. Ei teata, kui suureks kalad kasvavad ja milline iseloom neil on. Rääkimata veel toidust, temperatuurist ja muudest asjaoludest.

Kõikidel hobidel on omad iseärasused. Nii ka lemmikute pidamisel. Tavaliselt tekib inimestel pärast esimese lemmiku ostmist huvi juba järgmise vastu. Seda kinnitavad paljud huvitavate loomade pidajad.

Olen ise tundnud huvi kõiksugu loomade vastu. Nüüdseks ongi mul kodus mõned huvitavad loomad.

Punapõlv-tarantel

Kõige huvitavamaks on kindlasti suhteliselt suur ämblik Lõuna-Ameerika erinevatelt aladelt. Tegemist on küll algajaile sobiliku loomaga, aga see ei tee teda vähem huvitavamaks. Looma liiginimi on Mehhiko punapõlv-tarantel (*Brachypelma smithi*). Selle looma põnevaimaks küljeks on tema eluviis. Tihtipeale veedab ta päeva liikumatult. Öhtul saab aga teda jälgides aimu tema tegelikust elust. Tarantel askeldab toitu otsides ringi (kui ta just varem söönud

pole, ämblikud saavad hakkama vähese toiduga), kaevab urgu ja koob võrku.

Sellise looma puhul tuleb leida kindel toiduallikas. Ämblikele sobivad prussakalised, keda müüakse juba ka lemmikloomapoodides. Toitu viskan ette üks kuni kaks korda nädalas. Tarantel kasvab päris suureks, suurematel on jalga-de siruulatus isegi kuni 18 cm. Palju ruumi ta ei nõua, liiga suur ruum viib ta isegi stressi.

Ämblikku tuleb austada, kuna tegemist on mürgise loomaga. Tema mürk pole küll kaugeltki ohtlik inimestele, kuid mõningat valu ja sügelust see siiski tekitab. Tuleb leida ka sobiv temperatuur, mis on veidi kõrgem tavalisest toatemperatuurist (24–27°C). Ämblik näeb väga kena välja – jalgadel on punased triibud, nagu nimigi vihjab.

Punapõlv-tarantliga tuleb olla ettevaatlik, kuna tegemist on mürgise loomaga.

Hiina punakõht-vesilik

Teine minu kodus elav loom – Hiina punakõht-vesilik (*Cynops orientalis*) – on vähemalt sama huvitav. Tema elab suures klaasist akvaariumis, kus on palju taimi. See kena loom askeldab ka päeval ringi, otsib toitu ja kontrollib ümbrust. Temaga koos elavad rahumeelsed trompetteod ja põhjakoristajad, kes hoolitsevad hügieeni eest. Akvaariumis peab olema ka filter, et vesi oleks puhas. Loom ise on väga huvitav, eriti tema iseloom – ta näib veidi ülbe ja tuim. Ta ei paista midagi kartvat – alati läheb, uurib, katsub ja vahest ka maitseb. Huvitav on ka tema väljanägemine – 10 cm pikkune loom on kõhu alt oranž, kuid selg on must või pruun.

Vesilik ujub aeg-ajalt nagu kala – jalad külgedel, ja liigutab saba nagu uime. Vahel kõnnib ta aga akvaariumi põhjas. Ainult veest sellele kahepaiksele aga ei piisa, tahab ta ka veidi maismaal ringi tatsata. Ka tema akvaariumikaaslased on huvitavad loomad – spiraalse kojaga teod kaevuvad pinnasesse, otsides sealt taimejääke, ja tulevad just öösiti tihedamini pinnasest välja. Põhjakoristajad on huvitavad taimetoidulised kalad, kes puhastavad akvaariumi vetikatest. Nendest osa liike on suhteliselt arad.

India raagritsikas meenutab välimuselt puuoksaks.

India raagritsikad

Kolmandad minu juures elavad loomad on rahulikud India raagritsikad (*Carausius morosus*), kelle pidamisega on vist enim probleeme. Loomad meenutavad välimuselt puuoksi. See on nende maskeering, kaitse röövloomade vastu. Riitsikad on rahumeelsed ja toituvad salatist ja vaarikalehtedest. Nende kodu tuleb pidevalt niisutada, sest nad on nimelt vihmametsade (ja mussoonmetsade) asukad. Kui jätta niisutamata, kaotavad loomad pidevalt jäsemeid ja lõpuks isegi surevad. Nad kasvavad kuni 10 cm pikkuseks ega taha palju ruumi.

Pidage meeles, et troopilisi loomi tuleb kohelda austuse ja ettevaatusega – nagu iga teistki looma!

Hiina punakõht-vesilik askeldab akvaariumis nii päeval kui öösel.

NALJAD

Kakuke veereb mööda teed. Vastu tulevad kolm vägilast.

Kakuke: "Tere, esimene vägilane!"

Esimene vägilane: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Tere, teine vägilane!"

Teine vägilane: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Tere, kolmas vägilane!"

Kolmas vägilane: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Tere, esimese vägilase hobune!"

Esimese vägilase hobune: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Tere, teise vägilase hobune!"

Teise vägilase hobune: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Tere, kolmanda vägilase hobune!"

Kolmanda vägilase hobune: "Tere, kakuke!"

Kakuke: "Head päeva, esimene vägilane!"

Esimene vägilane: "Head päeva, kakuke!"

Kakuke: "Head päeva, teine vägilane!"

Teine vägilane: "Head päeva, kakuke!"

Kakuke: "Head päeva, kolmas vägilane!"

Kolmas vägilane: "Head päeva, kakuke!"

Vägilased lahkuvad.

Eemalt lähenevad Ali-Baba ja nelikümmend röövlit ...

Jões ujub konn ja märkab korraka kokre. Too epu- tab mis jaksab: keerab kord ühte, kord teist külge, hüppab veest välja, laseb mulle jne.

"Mida sa siin teed?" küsib konn.

"Kuidas mida, kalamehi ootan!" selgitab koger.

"Lolliks oled läinud? Kas eluisu on otsas?"

"Ei, me oleme krokodilliga jahil – mina olen sööt, tema ootab seal kivide taga..."

Ema: "Issand, mis sinuga juhtunud on!"

Mari: "Ma mängisin õega poodi."

Ema: "Aga miks sa siis auke täis oled?"

Mari: "Ma olin Šveitsi juust."

Mees astub kauplusesse ja ütleb müüjale: "Kaaluge mulle kilo piima."

Müüja ei tee teist nägugi ja ütleb rahulikult: "Kas lõikan tükkideks või viiludeks?"

"Mul on ükskõik, ma olen jalgrattaga!"

Silt loomaaias jaanalinnu puuri juures:

"Jaanalindu mitte ehmatada! Põrand betoneeritud!"

Juku loomaaias: "Ema, kas see on juba ahv?"

Ema: "Ei, pojake, see on alles kassapidaja!"

Neli Karlssonit korraga!

Kas teadsite, et videolaenutusest ja -poodidest leiab hea tahtmise korral tervelt NELI erinevat Karlssoni-videot? Täheke otsustas uurida, milline Karlsson lugejatele kõige enam meeldib. Muljeid jagavad Silver Õun (8 a.),

Katreen Ristmets (9 a.), Anna Maria Kaarma (9 a.), Kristin Talimets (9 a.), Liise-Kristiine Laos (9 a.), Juhan Kokla (9 a.), Heldur Harry Põlda (8 a.), Merit Männiste (9 a.) ja Marite Männi (9 a.) Tallinnast.

Eesti 1988

„Karlsson katuselt“ Mis meeldis

Katreen: Karlsson oli kõige toredam Eesti telelavastuses. Ta tegi naljakaid nägusid ja rääkis vahvalt. Mulle meeldis, kui Karlsson teeskles, et ta on haige ja tahtis kuklimuklirohtu. Või see koht, kui Karlsson tegi käterättidest muumia ja ütles, et see on ta ema moodi. Seepärast saigi valget värvi elukas nimeks Memm.

Katreen ja Anna-Maria: Eesti telelavastuses oli kõige parem onu Julius!

Heldur Harry: Muusika kirjutas helilooja Aarne Oit. Väga hea muusika! Näitlejad laulsid puhtalt ja Karlsson oli naljakas. Telelavastuse teine osa oli toredam kui esimene.

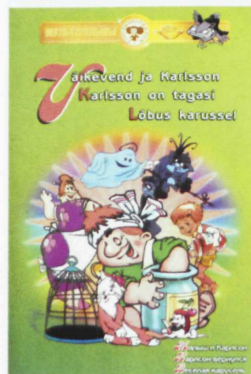
Liise-Kristiine: Kõige vahvamad laulud olid Eesti telelavastuses. Ma ei osanud arvatagi, et Karlssonit mängib seal naine – Anu Lamp.

Marite: Mulle meeldis Eesti telelavastuses preili Hildur Sock – ta paistis oma kahe punniga väga naljakas välja.

Mis ei meeldinud

Kristin: Karlsson oli tore, aga teised tegelased olid natuke igavad.

Juhan: Eesti telelavastus mulle väga ei meeldinud, sest Karlsson oli liiga paks ja suur.

Vene 1968/1970

„Väikevend ja Karlsson“ Mis meeldis

Heldur Harry: Joonistatud oli hästi, eriti see, kuidas Karlsson lendas. Tegelased olid toredad, eriti preili Sock, sest ta oli kohmakas. Tema kass Matilda oli paks. Muusika oli ka hea.

Silver: Meeldis, et taust ja tegelased olid erinevat moodi joonistatud. Väikevend oli arg, sel-
leparast ta mulle vene multifilmis meeldiski.

Kristin: Väikevend meeldis mulle kõige rohkem Vene multifilmis ja seal meeldis mulle ka ema. Vene multifilmis oli Väikevend Karlssonist pikem.

Mis ei meeldinud

Katreen: Ei meeldinud taust ja see, kuidas tegelased olid joonistatud.

Anna Maria : Taust oli hall ja mitte midagi polnud aru saada.

Juhan: Võinuks olla parem taust ja tegelased ka paremini joonistatud.

Rootsi 1974

„Maailma parim Karlsson“ Mis meeldis

Marite: Rootsi mängufilm on üks mu lemmikuid, sest seal tegi Karlsson väga naljakaid nägusid ja tal oli pealagi paljas. Üldse kogu tegevus oli tore.

Anna Maria: Rootsi mängufilmis oli ilus muusika, head näitlejad ja kõik oli väga naljakas. Meeldis see, et vargad tulid röövima ja Karlsson hirmutas röövleid.

Heldur Harry: Kõige ilusam muusika oli Rootsi mängufilmis, eriti see, kus Karlsson tantsis katusel. Kõige toredamad Karlsson, Väikevend, ema ja isa olid samuti selles filmis.

Mis ei meeldinud

Katreen: Mulle Rootsi mängufilm eriti ei meeldinud. Kahju, et seal polnud preili Socku ja onu Juliust.

Liise-Kristiine: Karlsson oli natuke nõme, sest ta oli kiilakas ja tite moodi.

Juhan: Ei meeldinud ema, sest ta oli liiga karm. Aga Karlsson meeldis, sest ta oli naljakas!

Rootsi-Norra 2002
„Karlsson
katuselt“

Mis meeldis

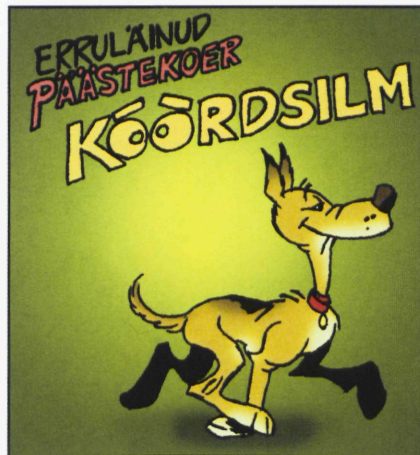
Juhan: Mulle meeldis ikkagi kõige rohkem Rootsi-Norra multifilm. Vot see oli alles tore! Soovitan väga vaadata!

Kristin: Selles multifilmis oli kõige toredam muusika. Tegelastest oli kõige parem majapidajanna preili Sokk. Ta oli väga põnev ja abiellus lõpuks onu Juliusega.

Heldur Harry: See multifilm oli kõige paremini joonistatud: kunstnik oli Ilon Wikland. Üldse olid multifilmid paremad kui telelavastus ja mängufilm, sest nad olid naljakamad. Soovitan vaadata. Te naerate kindlasti ennast surnuks. (Seda ma peaaegu teingi). „Karlssoni“ raamat ja filmid on kõige paremad, mida ma elus näinud olen!

Marite: Mulle meeldisid kaks Karlssoni-filmi. Üks oli Rootsi-Norra multifilm ja teine Roots mängufilm. Mulle meeldisid ka teised filmid, aga need olid minu arust siiski parimad. Karlsson meeldis muidugi kõige rohkem. Eks ta meeldib vist kõigile lastele, sest ta on kõige naljakam ja ta on ju peategelane.

Igal juhul tänan väga-väga-väga ja veel üks kord väga kirjanikku, kunstnikke ja kõiki Karlssoni-filmide tegijaid nii toredate asjade väljamõtlemise eest. Ja soovitan kõigil filme vaadata!

Perekond Rebased

POSTIPAUN

Tähekesse
kodulehekülje
aadress on
taheke.delfi.ee

MINU KIISU

MINU KIISU ON TUBLI. TAL-LE MEELDIB VÄGA KOERAGA MÄNGIDA. TALLE MEELDIB KA HIIRI PÜÜDA JA PESAS MAGADA. TALLE MEELDIB PUU OTSAS RONIDA. TAL ON VÄGA ARMAS NÄGU. TAL ON VÄGA PEHME KARV. NING TA ON MINU OMA!

*Aveli Tiiter, 1. klass,
Kadrina keskkool*

PRINTSESS JA VIKERKAAR

ELAS KORD PRINTSESS ELISE. ELISE EI OLNUD KUNAGI NÄINUD VIKERKAART. ÜSKORD SADAS VIHMA. VIHM JÄI JÄRGI JA VIKERKAAR TULI JA ELISE SAI RÕÕMSAKS.

Heli Seeblum, 1. klass, Kadrina keskkool

SALAPÄRANE ELUKAS

NÜÜD RÄÄGIN TEILE NATUKE PILDIDL OLEVAST ELUKAST. TAL POLE VEEL NIME, KUNA KEEGI POLE SEDA HARULDUST TÄPSEMALT UURINUD. SEDA ON KA VÄGA RASKE TEHA, SEST TA ELAB...TEGELIKULT EI SAA MA SEDA ÕELDA, MUIDU HAKKAVAD KÕIK TEDA UURIMA JA PIINAMA.

TA ON ÜKS VÄGA SÕBRALIK JA RAHULIK LOOM, KUID KUI POEGI ON VAJA KAITSTA... HOIDKE PAREM EEMALE! MUNAD ON TAL VÄGA TUGEVA KOOREGA. TA VARJAB OMA MUNE KIVIDEGA. PÄRAST KOORUMIST HÜPPAVAD POJAD EMA KÕHU ALL ASUVASSE TASKUSSE NING LÄHEVAD KOOS TOITU OTSIMA.

ÜKS ERIPÄRA SELLEL LOOMAL ON SEE, ET MÄRGATES OHTU, VÕIB TA MUUNDADA ÜSKÕIK KELLEKS VÕI MILLEKS. TA SAADAB TEILE SÕBRALIKU TERTVITUSE.

Kätlin Lubt (12 a.), Tiiri-Alliku

PAHUR MEES

MINA OLEN PAHUR MEES,
MUL ON MOSSIS NÄGU EES,
MUL ON PAHA TUJU SEES,
TUNNIS TIHTI SILMAD VEES.

MULLE MEELDIB JONNIJORU,
SIIS MU SUU ON NAGU TORU.
SILMAD MÄRJAD, MINA JONNIN,
SILMAVETT ON TÄIS ME VANNID.

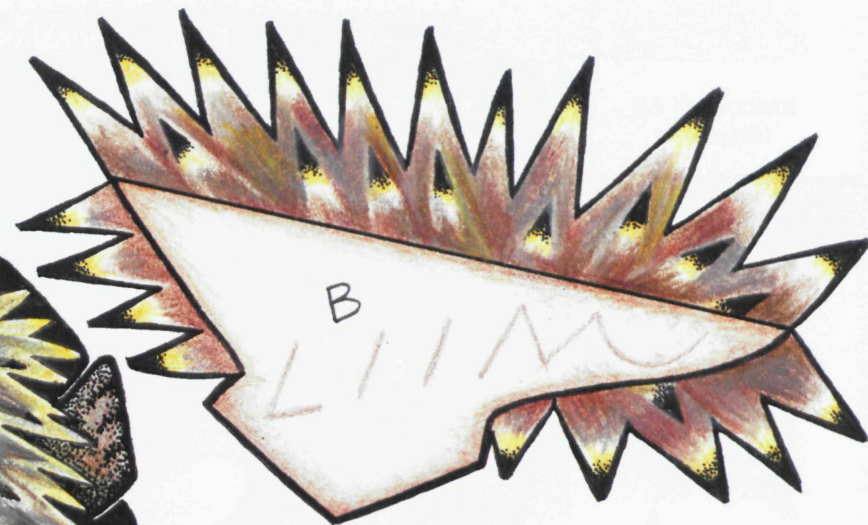
*Janno Vannik, 2. klass, Märjamaa
gümnaasium*

ERINEVAD LINNUD

LINNUD ERINEVAD ON,
LINDE MITUT LIIKI ON.
PÄRIT VENEMAALT JA EESTIMAALT,
SAKSAMAALT JA GRÖÖNIMAALT.
EESTIMAAL ON VARESED,
TIHASED JA VARBLASED,
PÄÄSUKESED, LEEVIKESED,
KÕIK ON ÜSNA TARGAKESED.

Vesta Lissovenko (9 a.), Maardu

Siil

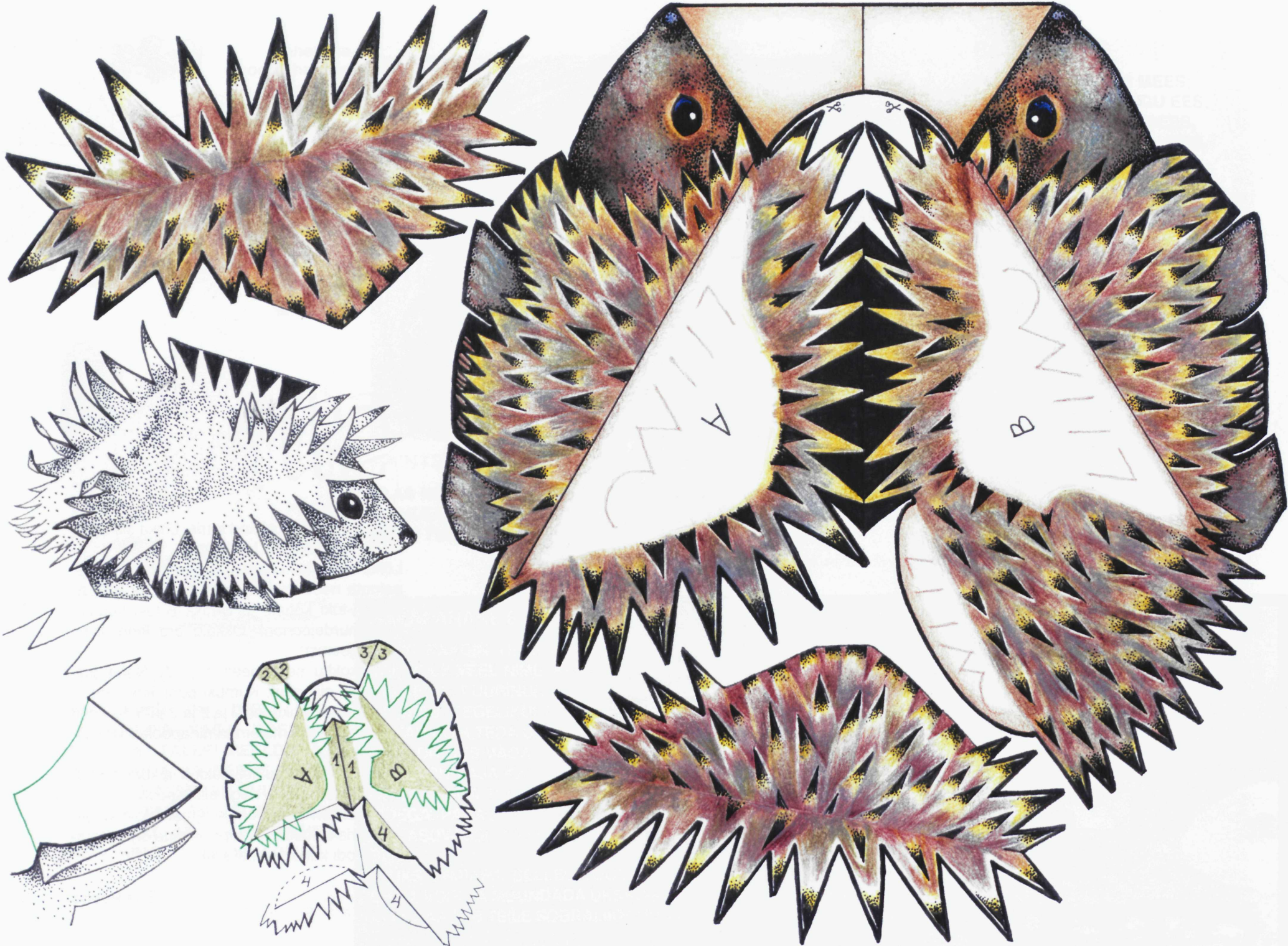
Esimesel siilil on okkad turris. Lõika siil välja, voldi kokku mööda keskjoont.

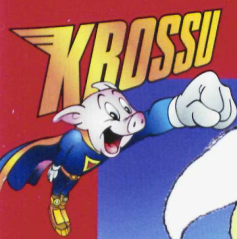
Lõika välja ka okastega küljetükid A ja B, painuta need mööda joont kokku ja liimi A-tükk A-tüki kohale ja B-tükk B-tüki kohale, ikka murdejooneni. Okkaid ära kinni liimi. Vaata joonist!

Liimi kokku selja pealt 1 ja 1. Nüüd voldi kokku siili nina. Kumbki pool liimi ninaotsast kokku punktides 2 ja 2 ja 3 ja 3. Kui see on valmis, liimi mõlemad ninapooled isekeskis kokku.

Lõpuks liimi kokku seljatükk 4 ja külg, painuta külgmisi okkaid, nagu siilile sobiv.

Teine siil on rahulikum ja temal ei ole külgedel turris okkaid. Kokkupanemine on aga samamoodi kui esimesel siilil.

Tähekeste toimetused ootab vastuseid 20. augustini aadressil ristsõna@taheke.ee, või lahtisel postkaardil.
Lahendajate vahel loositakse välja Krossu auhinnad Hansapangalt.

Joonistanud PAUL READ

Värvi pilt lõpuni ja kirjuta õigetesse kohtadesse järgmised sõnad: ihahaa, kraaks, kaak, kaak, kaak, mõmm, auh, appii, siuts, säuts, kukeleegu, piiks, prääks, krooks, puuks, heldene aeg, miäuu, miäuu, ruiik, ruiik, möö, mää, uhuu, puss, röhh, prrrr, ja amuu.

SA Kultuurileht
lasteajakiri

TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960.
Ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6
10119 Tallinn
taheke@taheke.ee

Peatoimetaja
ILONA MARTSON

Kunstiline toimetaja
PRIIT REA

Toimetuse telefon
6463 697

Tähekest saab
tellida
otsekorraldus-
lepinguga

www.tellimine.ee
tel 6662535

**ESIKAANE
JOONISTAS
PRIIT
REA**

TÄHEKEST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL

Eelmise ARVA ÄRA vastused: 1. RAHA PANEB RATTAD KÄIMA 2. hari/kari/varu 3. penn/pann/kann/konn 4. minister, apteeker, kelner, metsavaht. Auhiinad – kummist Krossud – võitsid Kristiina (9 a.) ja Avelis (7 a.) Veskimäe Paidest.

KNIGHTS Kingdom™

VALLUTA KINDLUS! PÄÄSTA KUNINGRIIKI!

VÕIDA UUED
knights Kingdom
püügid!

Mida või keda on kujutatud Sir Jayko kilbil?
Õige vastus tähistab ristiga!

Karu Klotsi Kotkast

Vastus saada lähisel postkaardi
hiljemalt 23. augustiks aadressil:
Täheke, Pooiskraansi 6, 10119
Tallinn

Nimi _____
Address _____

ISSN 0134-2266
9 770134 226003

HIND 15 KROONI